

PREGUNTES

QUESTIONS

When focusing my binoculars on recent Catalan architecture, I have tried to discover what questions should be posed today. From my remote Northern standpoint, I have seen the buildings only from the outside, neglecting their internal workings and spatial effects.

Simple questions

It is virtually a statistical question to ask what were the topics that concerned architecture at a certain point in time and place. What environmental issues were brought into public debate by making built statements? What questions were judged worthy of receiving built answers? Why so many sports buildings? Because of the Olympics, comes the easy reply. And maybe not only that. Sport, the physical, has been the major lowest common denominator of the last decades. It has brought together not only millions of people but also the media, advertising, money —as if washed clean by the ethic of "fair play"— and power —as if it were detached from politics. Who would dare say anything against sport? Neither a politician nor a real-estate developer, nor a TV producer, nor a director of a multinational company producing consumer goods. And who else has any say, anyway?

The other major topic is "Architecture versus Landscape", with projects such as the Batlle and Roig's Trinitat Junction Park and the ramps to the Castle of Castelldefels by Martínez Lapeña, Torres and Usandizaga. Even though they deal with thoroughly urban issues, their prime concern is to address the landscape. The pool at Sant Andreu de Llavaneres by the prematurely deceased Yago Conde and Torres Nadal and Serra's interventions in the cemetery of Riudellots de la Selva express an effort "to restore... what architecture has stolen from the landscape."

A third title could be "The Architecture of an Undecorated Shed for Any Contemporary Use". This may be a complete misunderstanding, but I could easily include in this category projects like Calafell's commercial building in Hospitalet de Llobregat, the FECSA headquarters by Riera, Gutiérrez i Associats, Mateo's Sports Facilities building at the Autonomous University of Bellaterra, Fuses and Viader's Market in Girona or Poch and Moliner's Public Library in Badalona.

E. Batlle, J. Roig: Parc del nus de la Trinitat
Trinitat Junction Park (Barcelona, 1993)

KAARIN TAI PALE

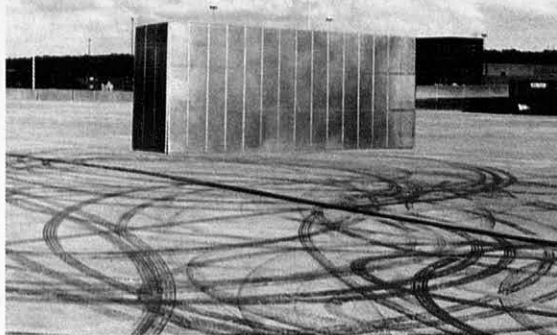
Quan he enfocat els meus binocles per observar l'arquitectura catalana recent, he procurat descobrir quines preguntes calia plantejar avui. Des del meu remot punt de vista nòrdic, només he vist els edificis des de l'exterior, negligint-ne el funcionament intern i els efectes espacials.

Preguntes senzilles

És pràcticament una qüestió d'estadística preguntar-nos quins són els temes que preocupen la producció d'arquitectura en un cert punt en el temps i en l'espai. ¿Quines qüestions ambientals es van obrir al debat públic mitjançant la realització de declaracions edificades? ¿Quines qüestions es van jutjar mereixedores de rebre respostes edificades? ¿Per què, per exemple, s'han fet tantes construccions esportives? A causa dels Jocs Olímpics, és la resposta més fàcil. Però potser no l'única. L'esport, el físic, ha estat el mínim comú denominador més important de les darreres dècades. Ha aplegat no solament milions de persones, sinó també els mitjans de comunicació, la publicitat, diners —com si així es purifiquessin per l'ètica del "joc net"— i poder —com si estigués desvinculat de la política. ¿Qui gosaria dir res contra l'esport? Cap polític, cap promotor immobiliari, cap productor de televisió, cap director d'una transnacional productora de béns de consum. I, al capdavant, ¿qui més hauria de tenir res a dir?

Un altre tema important és el de "l'arquitectura per oposició al paisatge", amb projectes com el del parc al nus viari de la Trinitat, de Batlle i Roig, i les rampes que condueixen al castell de Castelldefels, de Martínez Lapeña, Torres i Usandizaga. Encara que hagin d'afrontar qüestions eminentment urbanes, la seva preocupació fonamental la relació amb el paisatge. La piscina de Sant Andreu de Llavaneres, del prematurament malaguanyat Yago Conde, i el cementiri de Riudellots de la Selva, de Torres Nadal i

Serra, expressen un esforç "per restaurar ... allò que l'arquitectura ha robat al paisatge". Un tercer títol podria ser "L'arquitectura de naus contenidores de qualsevol ús contemporani". Encara que aquesta definició podria provocar malentesos, es podria incloure-hi fàcilment projectes com la nau al polígon Pedrosa de Calafell, l'edifici d'oficines de FECSA, de Riera, Gutiérrez i Associats, el complex esportiu de la Universitat de Bellaterra, de Mateo, el mercat de Girona de Fuses i Viader, o la biblioteca pública de Badalona, de Poch i Moliner.

Stolen questions

There are only a few things in life that really matter. The Polish film director Kieslowski has said in an interview that he stopped making documentary films because they could deal only with issues like politics, and not with the truly crucial ones, like human relations. "One has to communicate, break the barrier of shame and the feeling of being weak," he said. "Who are you?" and "What do you want?" are the most basic questions; and even if he had asked them of other people, he was unable to answer them himself. Architecture has to be documentary: It has to fulfil the basic demands of function, stability, durability and of some strange, socially accepted standard of beauty. But in order to have any cultural meaning, an architectural act must go beyond these levels of professionalism.

Stealing Kieslowski's questions, I want to know: Who are you, architecture? What is your identity? Do you love me? What are the issues you want to discuss, the ones that can be dealt with by architecture and no other medium?

Absence of style

The traditional question has always been one of style. The Catalan present seems to lack stylistic grandiloquence: it is simple, straightforward, timeless—if there is such a thing—with few references to the European past or to the great Spanish design heritage in particular. "Non-mimetic" is an apposite expression used by one of the architects. None of the buildings look like Modernisme or any other period revisited. They look un-self-conscious, having no debts to pay to anyone. What a relief!

The Swiss architect Peter Zumthor wrote "I frequently come across buildings that have been designed with a good deal of effort and a will to find a special form, and I find I am put off by them. The architect responsible for the building is not present, but he talks to me unceasingly from every detail, he keeps on saying the same thing and I quickly lose interest. Good architecture should receive the human visitor, should enable him to experience it and live in it, but it should not constantly attempt to talk him down."

I long for an absent author who leaves me space to be myself. I want to be free of the overwhelming presence of the author-genius, as much as I want to be an adult person, free from ideals set by others. I want to be loved the way I am.

Architectural psychoanalysis

Most of these buildings are masculine acts looking for their reflection in the landscape, in their feminine counterpart. The personality of the architecture is in balance, it has no need to grow apart from its mother or father. It is not aggressive, it has no complexes, it does not have to dress up as someone else. It is architecture that radiates a solid self-esteem and which makes you feel secure. It is not gentle, however, it does not caress you. It does not flirt with you, but holds you firmly. Here is a fresh approach; an architecture that softly touches the face of the earth, trying to soothe the pain that construction and traffic have caused it. The new revelation is that this architecture expresses no feeling of guilt. It forgives and has been forgiven.

J. Griffiths, A. Gino, F. Jesson:
The Temple of Laughter

Preguntes robades

Només unes quantes coses són realment importants a la vida. El director de cinema polonès Kieslowski va afirmar en una entrevista que va deixar de fer documentals perquè només podia abordar-hi qüestions com la política, deixant de banda temes realment crucials, com ara les relacions humanes.

"Hom s'ha de comunicar, trencar la barrera de vergonya i la sensació de feblesa", deia. "Qui ets" i "què vols" són les preguntes més bàsiques, i encara que les hagués preguntat a altra gent, era incapaç de donar-los una resposta pròpia.

L'arquitectura ha de ser documental: ha de satisfer les exigències bàsiques de funció, estabilitat, durabilitat, com també d'alguna estranya norma de bellesa socialment acceptada. Però per tal de tenir un significat cultural, un acte arquitectònic ha d'anar més enllà d'aquests nivells de professionalisme.

Voldria robar a Kieslowski les preguntes que es fa:

¿Qui ets, arquitectura? ¿Quina és la teva identitat? ¿Quines són les qüestions que vols debatre (les que es poden tractar amb arquitectura i no per qualsevol altre mitjà)?

L'absència d'estil

La qüestió tradicional sempre ha girat entorn de l'estil.

El present català sembla estar mancat d'una grandiloquència estilística: és senzill, directe, atemporal—si és que aquesta noció existeix—amb escasses referències al passat europeu o al gran patrimoni arquitectònic propi. "No mimètic" sembla ser una expressió apropiada, utilitzada per un dels arquitectes mencionats. Cap dels edificis sembla recrear el Moviment Modern o qualsevol altre període. Semblen desinhibits, com si no fossin deutors de ningú.

Quin descans!

Recentment, l'arquitecte suís Peter Zumthor escrivia: "Sovint em topo amb edificis que han estat projectats amb molt esforç i una clara voluntat de fer quelcom especial, i trobo que em desconcerten. L'arquitecte no hi és, però em parla incessantment des de cada detall, em diu sempre la mateixa cosa, i ràpidament perdo l'interès. La bona arquitectura hauria de rebre el visitant humà, hauria de permetre'l experimentar-hi i viure-hi, en lloc d'intentar persuadir-lo constantment".

Sento el desig de trobar un autor absent que deixi prou espai per ser un mateix. Vull alliberar-me de l'acaparadora presència de l'autor-geni, de la mateixa manera que m'esforço en ser una persona adulta, alliberada dels ideals fixats pels altres.

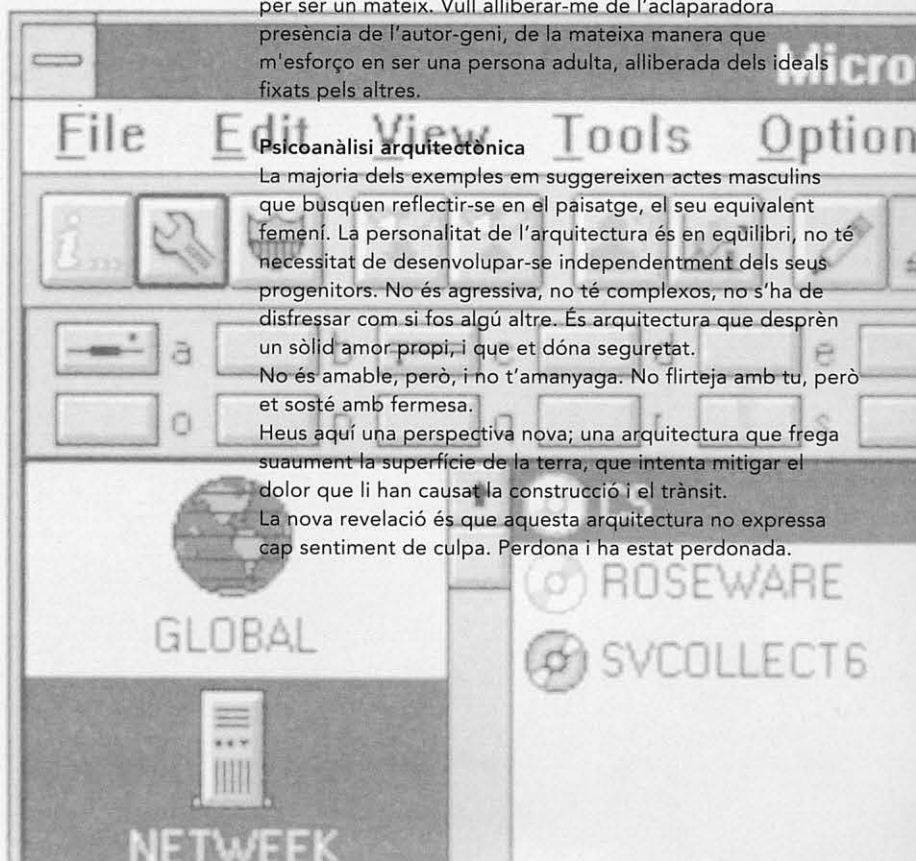
Psicoanàlisi arquitectònica

La majoria dels exemples em suggereixen actes masculins que busquen reflectir-se en el paisatge, el seu equivalent femení. La personalitat de l'arquitectura és en equilibri, no té necessitat de desenvolupar-se independentment dels seus progenitors. No és agressiva, no té complexos, no s'ha de disfressar com si fos algú altre. És arquitectura que desprèn un sòlid amor propi, i que et dona seguretat.

No és amable, però, i no t'amanyaga. No flirteja amb tu, però et sosté amb fermesa.

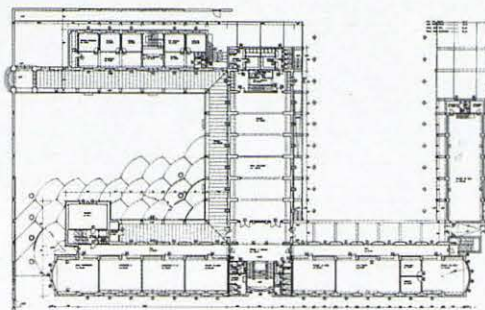
Heus aquí una perspectiva nova; una arquitectura que frega suaument la superfície de la terra, que intenta mitigar el dolor que li han causat la construcció i el trànsit.

La nova revelació és que aquesta arquitectura no expressa cap sentiment de culpa. Perdona i ha estat perdonada.

J. Bosch, J. Tarrús, S. Vives: Institut d'Ensenyament Secundari
Secondary School (Roses, 1992)

Public space and Internet

Some buildings seem to desire a major public role and to need additional gestures in order to fulfil that role. They belong to the nineteen-eighties, when cities needed new public symbols, we thought, other than shopping malls and the office towers of multinationals.

Today we need something other than these public monuments, however good their intentions may have been.

The Internet age is very probably the second revolution of the XX century. It is the dawning of a true global democracy where data —information and knowledge— can be shared by everyone. It inevitably means a new understanding of what an individual and a community can be. There are no more father figures, be they military, political, financial, academic, cultural or social.

Networks, visible and invisible, local and global, will link people into several collective identities simultaneously.

The urge towards ecological survival and the need for and means of communication will reshape the genius loci of public space. The cities and the architecture that do not understand the genius of the time will rapidly decay into a mute isolation with no return.

Context: The future

In hindsight, we may say that the context of early Modernism was not place but time: the NOW! Zeitgeist was identical with the masculine idea of progress.

Politics meant democracy through mass production. Modernism did not worry about the physical or the historical context, whereas Postmodernism made this into its main concern. POMO worried about the continuity of the past. History had to be reinvented, it seemed; place overruled progress. We are back to tomorrow. The concept of architectural context needs redefinition. It may be a field of experience, a public space extending from street corners to cable networks and sky channels.

The context is a contemporary mix of lifestyles and a new awareness of the laws of nature.

What is basic?

Man needs his right angle and a city needs its hierarchy. What can form the levels of this new hierarchy when neither moral nor societal values, neither money nor time, offer valid criteria? What creates the hierarchy of networks? Strength, clarity and the relevance of the information delivered? Or are they profoundly non-hierarchical? What makes one place more memorable and important than another?

Could it be the power, immediacy and authenticity of the experience that it offers: the feeling on your skin, the silence, the smell, sun, sound, the enclosure?

As our privileged Western life becomes more and more alienated from basic natural conditions, the connection with natural elements becomes all the more essential.

L'espai públic i la xarxa Internet

Alguns exemples sembla que desitgen una funció pública important i que necessiten gestos addicionals per tal de satisfer aquesta funció. Pertanyen als anys vuitanta, una època en què les ciutats necessitaven nous símbols públics, creïem, a part dels centres comercials i dels edificis d'oficines de les transnacionals. Avui necessitem alguna cosa més que aquests monuments públics, independentment de les seves bones intencions originals.

L'era de l'Internet és molt probablement la segona revolució del segle XX. És l'alba d'una veritable democràcia electrònica global en què les dades —la informació i el coneixement— poden ser compartides per tothom.

Significa inevitablement una nova concepció del que pot ser un individu i una comunitat. Ja no hi ha més figures paternals, siguin militars, polítiques, financeres, acadèmiques, culturals o socials.

Les xarxes, visibles i invisibles, locals i globals, connectaran la gent en diverses identitats col·lectives d'una manera simultània. L'afany per la supervivència ecològica i la necessitat —i els mitjans— de comunicació remodelaran el genius loci de l'espai públic. Les ciutats i l'arquitectura que no entenguin el geni del nostre temps cauran ràpidament en un aïllament silenciós sense possibilitat de retorn.

Context: el futur

En retrospectiva, podríem dir que el context de la primera modernitat no va ser el lloc sinó el temps: l'Ara! El Zeitgeist era idèntic a la idea masculina de progrés. Política volia dir democràcia mitjançant producció en massa. El moviment modern no es preocupava pel context físic o històric, mentre que el postmodern va fer-ne la seva preocupació principal. El postmodern es preocupava per la continuïtat del passat. La història s'havia de reinventar, pel que semblava; el lloc predominava sobre el progrés. Hem tornat a l'endemà. El concepte de context arquitectònic necessita una redefinició. Pot ser un camp d'experimentació, un espai públic que s'estengui des de les cantonades dels carrers fins a les xarxes de cable i els canals per satèl·lit. El context és una mixtura contemporània d'estils de vida i una nova consciència de les lleis de la natura.

Què és l'important?

L'home necessita cert ordre, i la ciutat precisa certa jerarquia. ¿Què pot formar els nivells d'aquesta nova jerarquia, en un moment en què ni els valors morals o socials ni l'economia o el temps ofereixen criteris vàlids?

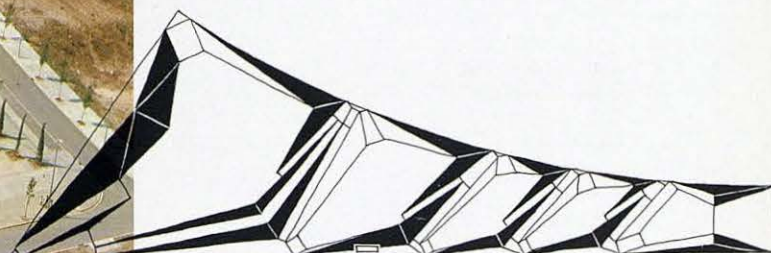
¿Què crea la jerarquia de les xarxes? ¿La força, la claredat i la rellevància de la informació proporcionada?

¿O són profundament no jeràrquiques? ¿Què fa que un lloc sigui més memorable i important que un altre? ¿Podria ser el poder, la immediatesa i l'autenticitat de l'experiència que ofereix: la sensació sobre els nostres sentits, el tacte, el silenci, l'olor, el sol, el so, l'aïllament?

A mesura que el nostre privilegiat estil de vida occidental esdevé cada vegada més alienat de les condicions naturals bàsiques, la connexió amb els elements naturals esdevé encara més essencial.

J. Carné: Parc Camí de la Serra.
Mataró, 1994.
Vista aèria i planta general.
Aerial view and general layout.
Foto A. Cutiller

The ecological imperative

The only task that matters is handing over the living environment to future generations in such a shape that they will be able to survive and pass on that inherited space. That is the simplicity of the ecological imperative.

We still know too little about creating sustainable cities. We look at nature as the model for sustainable development. The British architect Peter Fend has said in an interview:

"We should remember that any city, wherever it might be built, occupies what was once wild country. With sophisticated engineering, including precision site-targeted recycling, it would be possible to build a city which, like any other giant animal, contributes more to the richness of nature than it takes away from it.

"You could say that the next stage in evolution is here and it is the city."

One way to start is to see architecture as a doctor healing the wounds caused by urban sprawl.

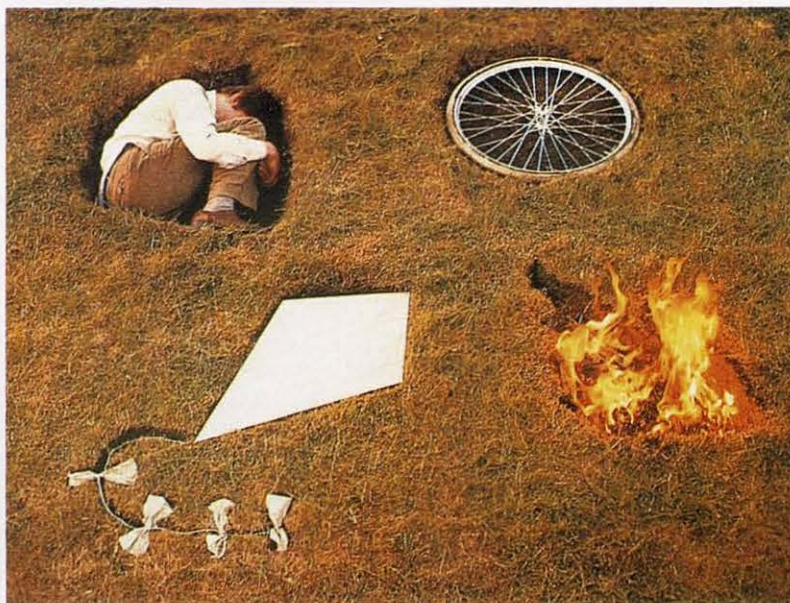
This is also the case at Batlle and Roig's Trinitat Junction Park or at Arderiu and Morató's Rubí Railway Station, where the intent was "to recompose the urban tissues which were altered and fragmented by the old implantations."

L'imperatiu ecològic

L'única tasca important és lliurar l'entorn vivent a les generacions futures de manera que puguin ser capaces de sobreviure i transmetre aquest espai heretat. Aquesta és la simplicitat de l'imperatiu ecològic.

Encara sabem massa poc sobre com generar ciutats sostenibles. Mirem la naturalesa com l'únic model de desenvolupament sostenible. L'arquitecte britànic Peter Fend opinava en una entrevista: "Hauríem de recordar que qualsevol ciutat, sigui on sigui que s'hagi construït, ocupa un espai que antigament era natural. Amb enginyeria avançada, incloent-hi precises tècniques de reciclatge adequades al lloc, seria possible construir una ciutat que, com qualsevol altre animal gegant, contribuís més a enriquir la natura que no pas a manllevar-ne coses. Podríem dir que la propera etapa de l'evolució ja és aquí i és la ciutat".

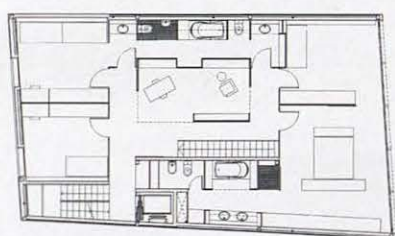
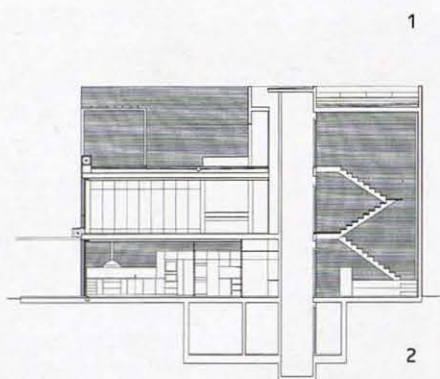
Una manera de començar és percebre l'arquitectura com un metge que guareix les ferides causades pel desgavell urbà. Aquest és també el cas de certes actuacions recents, promogudes en l'àmbit català, com per exemple el parc del nus de la Trinitat o l'estació de Rubí, en què la intenció en definitiva es "recompondre el teixit urbà que havia estat alterat i fragmentat per les velles implantacions".

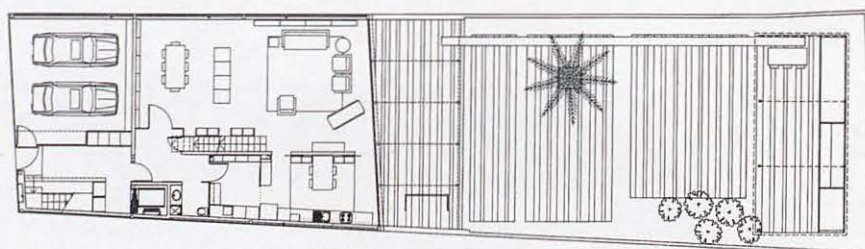
Collage (S. Gudmundson, 1979)

Casa Monràs
Monràs House
DANI FREIXES
VICENTE MIRANDA
EULÀLIA GONZALEZ

Emplaçament. Site
C. del Forn. Sabadell
 Col·laboradors. Collaborators
Varis Arquitectes SCP, C. Suñé
 Projecte. Project **1992**
 Execució. Construction **1995**

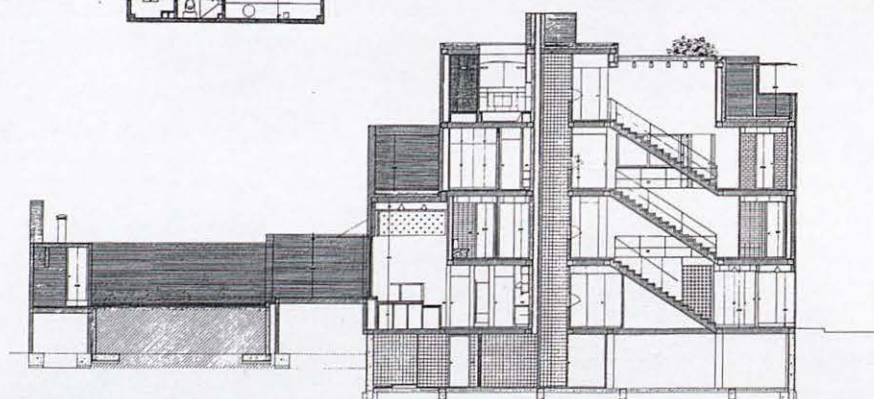
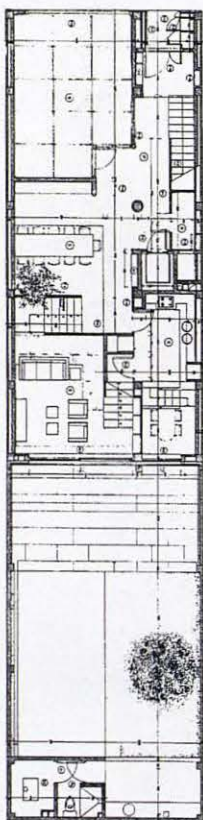
3

1. Porticons corredissos de xapa metàl·lica.
The sliding window shutters in sheet metal.
2. Secció transversal.
Cross section.
3. Plantes primera i baixa.
First and ground floor plans.

Habitatge entre
mitgeres
Single-family House

JOAN IGLESIAS
XAVIER ROMANÍ

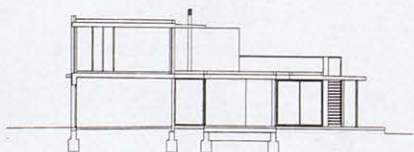
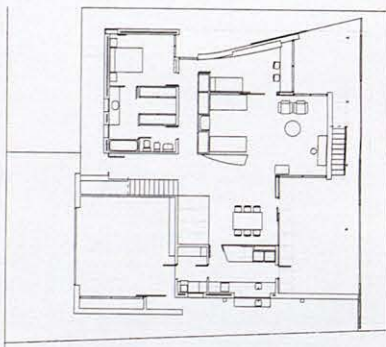
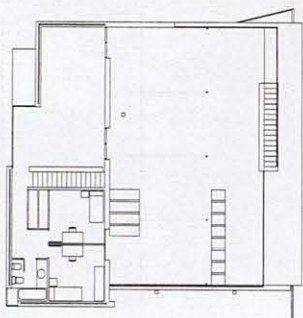
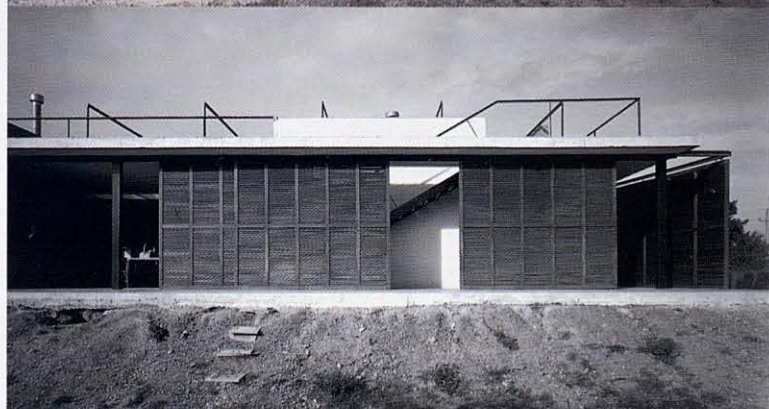

Emplaçament. Site
C. Mare de Deu del Loreto. Girona
Projecte. Project **1986**
Execució. Construction **1990**

Planta baixa i secció transversal.
Ground floor and cross section.

Habitatge unifamiliar
Single-family House
PILAR CARBASA

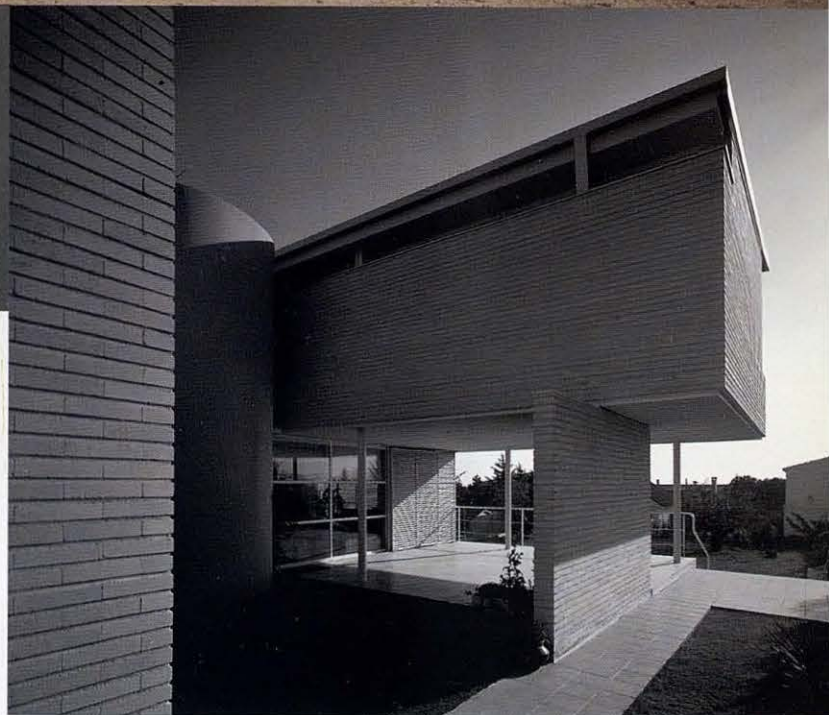
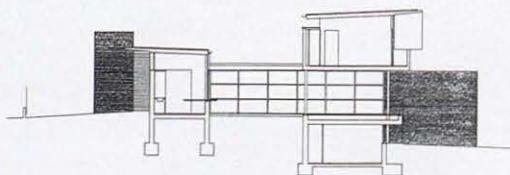
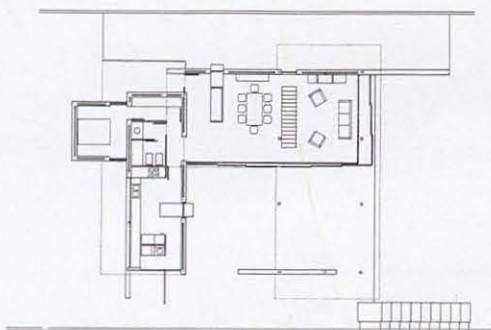
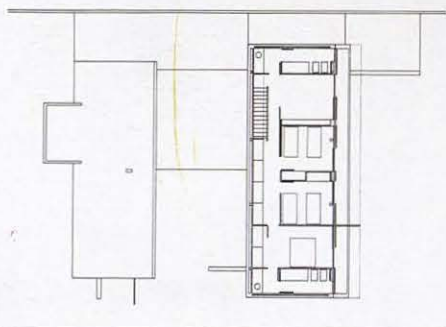

Planta primera, First floor.
Planta baixa, Ground floor.
Secció transversal, Cross section.

Emplaçament. Site
C. Berguedà. Reus
 Col·laboradors. Collaborators
X. Rehues, J.L. Serven
 Projecte. Project **1990**
 Execució. Construction **1992**
 Fotografies. Photographs
R. Prat, J. Bernadó

Habitatge unifamiliar
Single-family House
JOSEP M. FERRAN
CARLES ESPINÓS

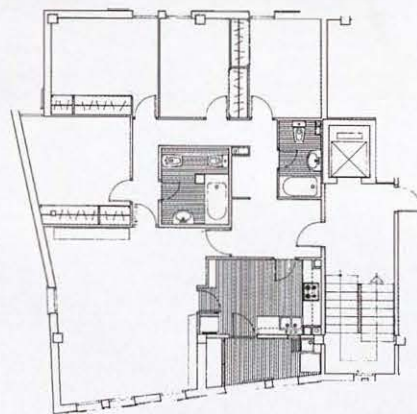

Emplaçament. Site
C. Vall d'Aran. Reus
Col·laboradors. Collaborators
L.M. Serra
(Arquitecte. Architect)
J. Alvarez
(Aparellador. Surveyor)
G. Llort
(Delineant. Drawings)
Projecte. Project **1990**
Execució. Construction **1993**
Fotografies. Photographs
R.Prat, J. Bernadó

Plantes primera i baixa.
First and ground floor plans.

Bloc d'habitatges
Housing Block
JOAN ESCRIBÀ
M. DOLORS NADAL

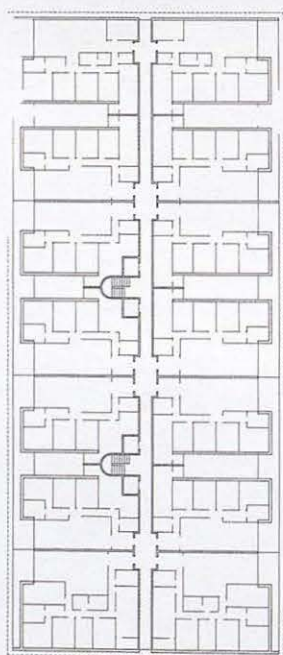
Emplaçament. Site
P. de la Generalitat. Banyoles
 Col.laboradors. Collaborators
A. Martínez, C. Planas
 (Aparelladors. Quantity Surveyors)
P. Comalada, E. Escribà, M. Cecilia
 (Estudiants. Students)
X. Trepà
 (Estructura. Structural engineering)
 Projecte. Project **1989**
 Execució. Construction **1991**
 Fotografies. Photographs
J. Escribà

Situació, vista aèria. Planta de l'habitatge típic.
 Site plan. Typical floor plan of a dwelling.

Edifici d'habitages
Housing block
CARLES ESPINÓS
LLUÍS M. SERRA

Planta tipus. Typical floor plan.

Emplaçament. Site
Av. Sant Jordi. Reus
 Col.laboradors. Collaborators
J. M. Ferran
 (Arquitecte. Architect)
J. Royo, J. Alvarez
 (Aparelladors. Surveyors)
G. Llort
 (Delineant. Drawings)
 Projecte. Project **1990**
 Execució. Construction **1992**
 Fotografies. Photographs
J. Bernadó